

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Aleše Roztočila a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobce: **Mgr. F. Š.**, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky - Věznice a ústav pro výkon zabezpečovací detence Opava**, se sídlem Krnovská 68, Opava, proti rozhodnutí žalované ze dne 2. 7. 2018, č. j. VS-10182-10/ČJ-2018-803240-1, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. 8. 2018, č. j. 22 A 27/2018 - 11,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Dosavadní průběh řízení

[1] Žalobce se žalobou podanou Krajskému soudu v Ostravě domáhal zrušení shora uvedeného rozhodnutí žalované. Krajský soud shora uvedeným usnesením žalobci přiznal osvobození od soudních poplatků v plném rozsahu (výrok I.) a zamítl návrh žalobce na ustanovení zástupce (výrok II).

[2] Dospěl totiž k závěru, že žalobce sice splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, ale ustanovení zástupce není nezbytně třeba k ochraně jeho zájmů; žaloba obsahuje veškeré povinné náležitosti, vyplývá z ní projednatelný žalobní bod, ze kterého je zřejmé, z jakých důvodů žalobce nesouhlasí s napadeným rozhodnutím a proč jej považuje za nezákonné, žalobce má právnické vzdělání (jedná se o bývalého advokáta) a v žalobě neuvedl žádný konkrétní důvod, kterým by způsobilost hájit se sám v tomto řízení zpochybnil.

[3] Žalobce (dále „stěžovatel“) nyní napadá uvedené usnesení krajského soudu kasační stížností. Navrhuje, aby Nejvyšší správní soud změnil výrok II. napadeného usnesení tak, že se stěžovateli ustanovuje zástupce pro řízení před krajským soudem.

[4] Stěžovatel nesouhlasí s tím, že krajský soud nevyhověl jeho žádosti o ustanovení zástupce. Má za to, že mu zástupce měl být ustanoven, a to zejména s ohledem na to, že „je osoba se zdravotním postižením a na rozdíl od žalované nemá k dispozici administrativní aparát, aktuální judikáty ani elektroniku, takže není zajištěna rovnost stran před soudem.“

[5] V kasační stížnosti stěžovatel rovněž požádal o osvobození od soudních poplatků.

[6] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

II. Posouzení kasační stížnosti

[7] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou a proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná. S ohledem na usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, podle něhož v případech, kdy kasační stížnost směřuje proti procesnímu rozhodnutí učiněnému v řízení o žalobě, jakým je také usnesení o postoupení věci příslušnému soudu, nemusí být stěžovatel v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem a není povinen hradit soudní poplatek, netrval Nejvyšší správní soud na podmínce zastoupení. Stěžovatel byl dále výrokem I. napadeného usnesením v plném rozsahu osvobozen od soudních poplatků, přičemž osvobození přiznané v řízení před krajským soudem se podle § 36 odst. 3 s. ř. s. vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.

[8] Nejvyšší správní soud následně posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[9] Kasační stížnost není důvodná.

[10] Nejvyšší správní soud předesílá, že v řízení o žalobě není zastoupení advokátem povinné. Soudní řád správní však umožňuje, aby byl účastníku řízení zástupce ustanoven, a to za současného splnění čtyř předpokladů (§ 35 odst. 9 s. ř. s. ve spojení s § 36 odst. 3 téhož zákona): 1) je podán návrh na ustanovení zástupce, 2) podaný návrh (na zahájení řízení) není zjevně neúspěšný, 3) žadatel doložil nedostatek prostředků pro vedení řízení a 4) ustanovení zástupce je nezbytně třeba k ochraně navrhovatelových práv (srov. rozsudek NSS ze dne 17. 9. 2015, č. j. 1 As 197/2015 - 19).

[11] Spornou v posuzované věci je otázka, zda byla v případě stěžovatele v řízení před krajským soudem naplněna čtvrtá z výše uvedených podmínek, tedy zda bylo ustanovení zástupce nezbytně třeba k ochraně stěžovatelových práv.

[12] Z judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že správní soud by měl při posuzování naplnění této podmínky přihlížet zejména k charakteru projednávané věci, k osobnostním poměrům žalující osoby, k úrovni žaloby, případně dalších podání, z nichž lze dovodit úroveň povědomí žalobce o jeho právech v soudním procesu a vůbec právních poměrech v České republice, a také k tomu, zda je účastník řízení českým občanem a ovládá český jazyk (srov. např. rozsudky NSS ze dne 30. 9. 2003, č. j. 1 Azs 5/2003 - 46, ze dne 26. 2. 2004, č. j. 6 Azs 19/2003 - 45, ze dne 8. 1. 2013, č. j. 3 As 92/2012 - 34, ze dne 31. 5. 2011, č. j. 5 Afs 20/2011 - 62, či ze dne 21. 5. 2015, č. j. 7 As 84/2015 - 14). Za hlavní kritérium je přitom pro závěr soudu o potřebě ochrany práv účastníka řízení považován návrh (žaloba) a jeho obsahová a formální úroveň, neboť právě formulace návrhu (žaloby) klade na účastníka

pokračování

řízení po odborné stránce největší nároky (srov. např. rozsudek NSS ze dne 27. 5. 2004, č. j. 4 As 21/2004 - 64, a ze dne 27. 9. 2017, č. j. 1 As 312/2017 - 12).

[13] Krajský soud se v právě projednávané věci uvedenými kritérii pro posouzení naplnění podmínky, zda bylo ustanovení zástupce pro řízení o žalobě nezbytně třeba k ochraně stěžovatelových práv, dostatečně zabýval. Z napadeného usnesení vyplývá, že zvažil zejména formální i obsahovou úroveň žaloby a osobnostní poměry stěžovatele. Dospěl přitom k závěru, že se stěžovatel v posuzované problematice i v soudním řízení orientuje, a nemělo by mu tedy nic bránit v řádném výkonu procesních úkonů a plnohodnotné účasti na nich, aniž by bylo nepřipustně omezeno jeho právo napadat rozhodnutí žalované.

[14] Nejvyšší správní soud se plně ztotožňuje s posouzením krajského soudu a přisvědčuje rovněž jeho závěru, že stěžovatel nesplňoval k ustanovení zástupce pro řízení o žalobě podmínku nezbytnosti k ochraně jeho práv. Pouze pro úplnost dodává, že stěžovatel je českým občanem ovládajícím český jazyk, byl schopen zformulovat správní žalobu splňující všechny nezbytné náležitosti po formální i obsahové stránce a svou schopnost orientovat se v právním řádu (jakožto bývalý advokát) prokázal kromě sepsání řádné žaloby rovněž tím, že se sám obrátil na Nejvyšší správní soud včasnou a bezvadnou kasační stížností, aby se bránil proti shora označenému usnesení.

[15] Uvedený závěr platí i přesto, že se stěžovatel v současné době nachází ve výkonu trestu odnětí svobody, což by za jiných okolností svědčilo ustanovení advokáta pro hájení jeho práv. Kasační soud však, jak výše uvedeno, přihlédl k celkovému vyznění žaloby, na základě které lze učinit závěr, že se stěžovatel v problematice dobře orientuje a je schopen svá práva v soudním řízení aktivně uplatňovat.

[16] Krajský soud tedy nepochybil, zamítl-li napadeným usnesením návrh stěžovatele na ustanovení zástupce pro řízení o žalobě.

III. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[17] Ze všech výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

[18] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 téhož zákona. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované žádné náklady nad rámec její běžné úřední činnosti nevznikly, soud jí proto náhradu nákladů řízení nepřiznal.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. října 2018

Mgr. Aleš Roztočil
předseda senátu